

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – K okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti

COM(2012) 173 final

(2013/C 11/14)

Poročevalka: **Gabriele BISCHOFF**

Evropska komisija je 18. aprila 2012 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – K okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti

COM(2012) 173 final.

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 23. oktobra 2012.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 484. plenarnem zasedanju 14. in 15. novembra 2012 (seja z dne 15. novembra) z 204 glasovi za, 2 glasovoma proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropi še ni uspelo prebroditi krize, zato postaja vse bolj razdvojen. V mnogih kriznih državah se je dramatično povečala stopnja brezposelnosti, zlasti pri mladih. Evropska politika zaposlovanja mora močneje prispevati k reševanju problemov v državah članicah. Bolj kot doslej jo je treba obravnavati kot del rešitve, da se s skupnimi močmi solidarno prebrodi kriza in stabilizirajo razmere v Evropi.

1.2 EESO zato meni, da mora politika zaposlovanja nujno spremljati razvoj evropske infrastrukture in kakovostno rast. Obstaja izjemna potreba po naložbah, ki lahko pozitivno vplivajo na zaposlovanje. Zato je treba zelo hitro mobilizirati tako zasebne kot tudi javne naložbe in izvesti reforme.

1.3 Solidarna in učinkovita politika zaposlovanja lahko oblikuje evropski trg dela in mu vrne verodostojnost. Eden od ključnih elementov pri tem je hitra in obvezna uvedba jamstva za mlade. V nekaterih kriznih državah poleg tega obstaja interes za uvedbo sistema dualnega, tj. hkrati teoretičnega in praktičnega izobraževanja. Komisija bi morala to podpreti, omogočiti hitro začetno financiranje in spodbuditi izmenjavo dobre prakse. Če mladi ne bodo imeli perspektive, zlasti v kriznih državah, obstaja nevarnost pojava "izgubljene generacije" ter s tem izjemno napetih socialnih in političnih razmer. EESO se zavzema za solidarne rešitve, podobne skladu za prilagoditev globalizaciji.

1.4 Ustrezno oblikovanje jamstva za mlade je prvi pomemben korak, vendar pa je treba nujno obravnavati tudi obstoječe strukturne probleme.

Cilj ustvarjanja številnih novih delovnih mest je odvisen od:

- ponudbe dela, z izkoriščanjem potenciala dolgotrajno brezposelnih prek vključujočega trga;
- povpraševanjem po delu; to je mogoče zlasti v rastočih sektorjih, ki zahtevajo precej delovne sile, kot npr. gospodarstvu starejših.

1.5 Politika zaposlovanja ne more popraviti napak upravljanja na področju makroekonomije, lahko pa bistveno prispeva k temu, da se v družbi znanja poveča konkurenčnost, okrepijo zmogljivosti za inovacije in bolje uravnata ponudba in povpraševanje po kvalifikacijah. Poleg tega je treba nuno izboljšati dostop evropskih podjetij, zlasti MSP, do tveganega kapitala in odpraviti nepotrebne upravne postopke.

1.6 Na splošno je treba upoštevati posebno vlogo socialnih partnerjev pri oblikovanju in izvajanju politike zaposlovanja ter jo okrepiti v okviru novega upravljanja.

2. Evropska politika zaposlovanja v kriznem obdobju

2.1 Evropska komisija je 18. aprila 2012 objavila sporočilo z naslovom *K okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti* z devetimi spremnimi dokumenti. Sporočilo vsebuje predloge podpornih ukrepov za ustvarjanje delovnih mest, reformo trgov dela in krepitev upravljanja EU.

2.2 Poziv Komisije k okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti prihaja v času, ko je po več zaporednih krizah (finančni, gospodarski in socialni krizi, krizi eura, dolžniški krizi in krizi zaupanja) v mnogih državah prišlo do ukinitve številnih delovnih mest, kar je prizadelo vsakdanje življenje mnogih ljudi, bodisi ker so izgubili delovno mesto bodisi ker ne najdejo nove zaposlitve ali ker so morali sprejeti znižanje plač in znižanje ali neplačevanje socialnih prispevkov.

2.3 Odbor tako pozdravlja, da Komisija obravnava posledice krize za politiko zaposlovanja in poziva k okrevanju s številnimi novimi delovnimi mesti. Za to je že skrajni čas, saj se posledice krize zaostrejejo, med drugim, ker si vlade v skoraj vseh državah EU v okviru izvajanja novih spremenjenih pravil za gospodarsko upravljanje v euroobmočju prizadevajo zmanjšati proračunske primanjkljaje z deloma občutljivimi rezi javnih izdatkov, usmerjenimi v omejevanje socialnih izdatkov in javnih storitev. Vendar pa takšna politika zmanjšuje možnosti na trgu dela, zlasti za tiste, ki so že doslej spadali med prikrajšane skupine⁽¹⁾. Varčevalni ukrepi najbolj prizadenejo predvsem osebe, ki so odvisne od državnih socialnih transferjev, med drugim tudi tiste z negotovo zaposlitvijo in druge prikrajšane skupine na trgu dela. Zato je treba ohraniti in okrepiti stabilizacijsko vlogo solidarnostnih sistemov socialne varnosti, da ostanejo učinkoviti in vzdržni, zlasti tudi za najbolj prizadete in prikrajšane skupine na trgu dela.

2.4 EESO je že zgodaj opozoril, da si je treba posebej prizadevati proti brezposelnosti, katere rast je vzbujala skrb, in dodal, da ne smemo stati križemrok. Dejal je, da politika trga dela lahko podpre proces ustvarjanja delovnih mest in ga tudi mora podpreti. Temelj zato je po njegovem mnenju stabilno gospodarstvo. Odbor je pozdravil načrt za oživitvev gospodarstva, sprejet leta 2008, hkrati pa je kritiziral njegov omejen obseg⁽²⁾.

2.5 Aktualni podatki o trgu dela vzbujajo skrb. Negativni trend na trgu dela v kriznih državah se neprekinjeno nadaljuje. Brezposelnost v Evropi je avgusta znašala 10,5 % (11,4 % v euroobmočju) in še nikoli ni bila tako visoka. V dveh tretjinah držav članic je bila ugotovljena naraščajoča stopnja brezposelnosti, zlasti visoka pa je v Španiji (25,1 %), na Portugalskem (15,9 %) in v Grčiji (24,2 %) (3). Brezposelnih je 25,46 milijonov oseb. Zelo resno je dejstvo, da se je povečala tudi stopnja

dolgotrajno brezposelnih, kar je očitno trend, ki se je utrdil. Več kot 40 % brezposelnih išče zaposlitev že več kot eno leto (4). Skrb vzbuja zlasti dejstvo, da je brezposelnost med mladimi v EU še vedno zelo visoka, in sicer znaša več kot 22 %. Tudi tu obstajajo velike razlike med državami članicami. V Španiji in Grčiji znaša več kot 50 %, v nekaterih državah članicah (Portugalska, Slovaška, Bolgarija, Italija in Irska) pa okrog 30 %. Le v treh državah članicah (Nemčija, Avstrija in Nizozemska) je nižja od 10 % (5).

2.6 Politike rasti in zaposlovanja ni mogoče obravnavati ločeno. Zato je Odbor večkrat pozval k evropskemu načrtu za oživitvev gospodarstva v višini 2 % BDP z obsežnim učinkom na politiko zaposlovanja. Ustanavljanje podjetij in podjetniško miselnost je treba spodbujati ne le v izobraževalnih sistemih ter programih usposabljanja, ampak v družbi na splošno. Poleg dodatnih nacionalnih naložb, ki jih je treba izvajati usklajeno za večji učinek politike zaposlovanja, je treba opredeliti evropske naložbene projekte. S *Paktom za rast in delovna mesta* v okviru sklepov evropskega vrha z dne 28. in 29. junija 2012 so bili narejeni prvi pomembni koraki, ki jih je treba zapolniti z vsebino, da se v vsej Evropi trajno zagotovi nujno potreben manevrski prostor za trajnostno rast in zaposlovanje. Posebno pozornost je treba nameniti zagotavljanju prehodov na trgu dela, zlasti tudi pri procesih prestrukturiranja.

3. Okvirni pogoji za evropsko politiko zaposlovanja

3.1 Odbor se zato strinja z analizo Komisije, da je za možnosti za rast zaposlovanja odločilno, ali bo EU uspelo s pomočjo politike na področjih makroekonomije, industrije in inovacije poskrbeti za gospodarsko rast in to dopolniti s politiko zaposlovanja, ki je usmerjena k okrevanju s številnimi delovnimi mesti. EESO izraža zaskrbljenost, da mnogi pozitivni predlogi svežnja o zaposlovanju niso izvedljivi, če se bo politika varčevanja v EU neprekinjeno nadaljevala. Poleg tega izraža zaskrbljenost, da ciljev, določenih v strategiji EU za zaposlovanje, ni mogoče uresničiti zgolj s predlaganimi ukrepi. Odbor je že februarja 2012 pozval k paktu za socialne naložbe za postopno prebroditev krize in naložbe v prihodnost (6). V zvezi s tem Odbor pozdravlja, da Komisija s svežnjem o zaposlovanju opozarja, da je EU v skladu s členom 3 Pogodbe zavezana ciljem polne zaposlenosti in socialne kohezije.

4. Predlogi za krepitev evropske strategije za zaposlovanje

4.1 Ustvarjanje perspektiv za mlade

4.1.1 Mednarodna organizacija dela je v poročilu o svetovnih trendih zaposlovanja mladih *Global Employment Trends for Youth 2012 maja 2012* posvarila pred nevarnostjo pojava "izgubljene generacije". Vlade bi morale zato prednostno obravnavati

(1) UL C 143, 22.5.2012, str. 23.

(2) UL C 306, 16.12.2009, str. 70.

(3) Glej sporočilo za javnost EUROSTAT 138/2012, 1.10.2012.

(4) Glej sporočilo za javnost EUROSTAT 138/2012, 1.10.2012.

(5) SWD(2012) 90 final, str. 10.

(6) Glej opombo 2.

aktivno politiko trga dela in zaposlovanja za mlade. Odbor v zvezi s tem pozdravlja načrtovano podrobnejšo predstavitev jamstva za mlade. Vendar pa tega ne bo mogoče izvesti zgolj s še ne porabljenimi sredstvi Evropskega socialnega sklada. EESO zato priporoča, da se začasno podprejo države v velikih težavah, saj pogosto nimajo finančnih sredstev za potrebno aktivno politiko zaposlovanja, zlasti v zvezi z obveznim izvajanjem jamstva za mlade. Če to ne bo mogoče zgolj s sredstvi iz Evropskega socialnega sklada, je za financiranje jamstva za mlade treba poiskati dodatna evropska sredstva (solidarnostni sklad za mlade). Za banke je bilo mogoče zbrati milijardne vsote, zato mora biti mogoče zbrati tudi ta sredstva, na primer z uvedbo davka na finančne transakcije, za kar se Odbor že nekaj časa zavzema.

4.1.2 Eurofound je analiziral prednosti in slabosti jamstev za mlade (7). Jamstva so pomemben kratkoročen ukrep za preprečevanje izključenosti mladih. Vendar pa so manj učinkovita za posebne ciljne skupine, na primer tiste, ki jim je težko pomagati. Tudi strukturnih problemov (na primer pomanjkljivi šolski sistemi in sistemi poklicnega izobraževanja) ne morejo reševati.

4.1.3 Zelo pomemben pa je tudi čas posredovanja. EESO meni, da je posredovanje po treh mesecih prepozno. Jamstvo za mlade bi bilo najbolje uporabiti čim bolj zgodaj, in sicer neposredno ob prijavi na zavod za zaposlovanje. Neuspešen prehod namreč škodi gospodarstvu in pusti posledice za vse življenje. Odbor priporoča, da se v jamstva za mlade vključijo tudi mladi odrasli v starosti od 25 do 29 let. V okviru nacionalnih načrtov reform je treba v ta namen oblikovati konkretne ukrepe. V mnogih državah bo treba okrepiti posebno podporo, ki jih zagotavljajo javni zavodi za zaposlovanje, in pri tem posebno pozornost nameniti prikrajšanim skupinam.

4.1.4 Pomembno je, da se premosti razkorak med zahtevami trga dela, izobraževanjem in pričakovanji mladih. Eden od načinov je zagotavljanje spodbud in podpore za razvoj visokokakovostnih programov za pripravništvo. EESO meni, da je treba v razvoj teh programov tesno vključiti socialne partnerje v državah članicah. Poziva tudi k boljši izmenjavi izkušenj in k financiranju programov pripravništva s sredstvi iz Evropskega socialnega sklada. Potrebna je podpora z izmenjavo dobre prakse, hitro začetno financiranje in razvoj okvira kakovosti za dualno izobraževanje. Izvajanje predlagane listine o kakovosti za pripravništvo in vajeništvo bi morale spremljati spodbude.

4.2 Kvalifikacije krepijo konkurenčnost in ustvarjajo nove perspektive

4.2.1 Potrebne so dobro uravnotežene osnovne, poklicne in akademske kvalifikacije. Trajen pozitiven razvoj zaposlovanja ne more temeljiti izključno na akademskih/terciarnih kvalifikacijah.

Osrednjega pomena je tudi pridobivanje kognitivnih in univerzalnih sposobnosti, ne le pridobivanje formalno višjih kvalifikacij. V prihodnosti bo še večje povpraševanje po horizontalnih in komunikacijskih sposobnostih. EESO podpira prizadevanja za boljše priznavanje kvalifikacij s potrjevanjem spretnosti in znanja, pridobljenih zunaj formalnih izobraževalnih sistemov, zlasti nedavni predlog priporočila Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja (8). Okrepiti je treba izvajanje Evropskega ogrodja kvalifikacij na nacionalni ravni.

4.3 Kakovost ponudbe in povpraševanja na trgu dela

4.3.1 Odbor pozdravlja, da Komisija ne obravnava le ponudbe ampak vse bolj tudi povpraševanje na trgu dela. Podjetja v Evropi so pri prebroditvi krize na trgu dela osrednji akterji. Zlasti mala in srednja podjetja so v preteklih letih ustvarila nova delovna mesta. Zato je nujno treba izboljšati dostop MSP do kapitala in znižati začetne stroške pri ustanavljanju podjetja za 25 %. Za zmanjšanje upravnih stroškov podjetij potekajo nenehna prizadevanja. Po podatkih Evropske komisije bi to pomembno vplivalo na gospodarstvo EU, in sicer naj bi se BDP povečal za približno 1,5 % oziroma približno 150 milijard EUR brez hkratnega zmanjšanja varnosti za zaposlene. Tudi socialna podjetja in organizacije civilne družbe lahko prispevajo k večji zaposlenosti, kot je med drugim EESO večkrat poudaril v svojih mnenjih (9). Poleg tega je komisija CCMI nedavno v mnenju na lastno pobudo (10) opozorila, da zadruga, zlasti delavske zadruga, tudi v kriznih obdobjih zagotavljajo več delovnih mest, tako da jih varujejo na račun manjšega dobička.

4.3.2 Trajnostna konkurenčnost v gospodarstvu znanja zahteva ustrezne naložbe v usposabljanje delavcev. Za spodbujanje povpraševanja so lahko za določene ciljne skupine (npr. dolgotrajno brezposelne) smiselni ukrepi tudi dodatki k plači in dodatki za zaposlene.

4.3.3 EESO pozdravlja predlog o agencijah za upravljanje prehoda. Ravno zaradi naraščajočega števila dolgotrajno brezposelnih pa se to ne more omejiti na ponudbo agencij za zaposlovanje. Potrebna je obsežna ponudba storitev za odpravo ovir pri posredovanju in hitro (ponovno) vključitev na trg dela predvsem tudi na lokalni ravni, na primer prek ponudb za izobraževanje in nadaljnje usposabljanje. Cilj strategije aktivnega vključevanja, ki jo je oktobra 2008 sprejela Komisija (11), je poleg jamčenja dohodka in spodbujanja vključujočih trgov dela tudi zagotavljanje dostopa do storitev, ki naj bi omogočale kakovostno svetovanje po meri, da posameznik najde zaposlitev, ki ustreza njegovim željam in usposobljenosti. V smislu strategije trga dela, ki upošteva posameznika, je zato treba navedene storitve povezati v mrežo in ustvariti celostno ponudbo storitev, kar bi bilo treba spodbujati s krepitvijo načela partnerstva, med drugim v okviru Evropskega socialnega sklada.

(8) COM(2012) 485 final.

(9) UL C 229, 31.7.2012, str. 44.

(10) UL C 191, 29.6.2012, str. 24.

(11) C(2008) 5737: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:307:0011:0014:SL:PDF>.

(7) Eurofound *Youth Guaranties: Experiences from Finland and Sweden* (Jamstva za mlade: izkušnje Finske in Švedske), 2012.

4.3.4 Zastoj povpraševanja po delovni sili zaradi trajajoče krize vodi k rasti dolgotrajne brezposelnosti ter posledično v hude težave pri vstopu na trg dela in vse večjo revščino zaradi izgube stika s trgom dela. EESO državam članicam priporoča, naj posebno pozornost namenijo oblikovanju sekundarnega trga dela, da se z javnimi sredstvi ustvari primerno število ustreznih delovnih mest. Tako bi zagotovili, da bi dolgotrajno brezposelni ohranili stik s trgom dela in izboljšali svoja znanja. S tem bi preprečili rast revščine, ki je posledica izgube stika s trgom dela, in tem ljudem omogočili gladek prehod na redni trg dela, ko bo krize konec.

4.3.5 Dolgoročni cilj je še naprej izboljšanje evropskega trga dela. EESO pozdravlja predloge za odpravo ovir za prost pretok delavcev. Na splošno je treba izboljšati okvirne pogoje za pravično mobilnost⁽¹²⁾. Vendar pa mobilnost ne sme povzročiti upada števila prebivalstva v regijah. Nasprotno, s solidarno delitvijo tveganj je treba revnejšim regijam pomagati, da nadoknadijo zaostanek.

4.4 Prožnost in varnost

4.4.1 Odbor je že večkrat izrazil svoje mnenje o prožni varnosti in pozdravlja, da so izkušnje z reševanjem krize privedle do razširitve pristopa prožne varnosti. V okviru razprav o prožni varnosti doslej ni bila namenjena potrebna pozornost večji notranji prožnosti. Zaposlitev za določen čas in začasna zaposlitev lahko kratkoročno omogočata prehode in sta včasih potrebni, da posebej prikrajšanim skupinam olajšata prehod na redni trg dela. S tem povezana negotovost zaposlitve pa mora biti le prehodna in mora vključevati socialno zavarovanje. EESO zavrača posredno omenjene predloge v sporočilu za enotno pogodbo o delu. Namesto tega priporoča odločnejše ukrepe proti negotovim oblikam zaposlitve in pripravo predlogov, kako znova doseči normalno delovno razmerje.

4.5 Spodbujanje povpraševanja in pravična porazdelitev

4.5.1 Z makroekonomskega vidika je treba zagotoviti ravnovesje med ustreznim povečevanjem povpraševanja in ohranjanjem cenovne konkurenčnosti⁽¹³⁾. O teh temah se je že razpravljalo v makroekonomskem dialogu ter na tehnični in politični ravni. Kot navaja Komisija na strani 25, mora to potekati vselej ob upoštevanju in spoštovanju avtonomije socialnih partnerjev ob strogem upoštevanju člena 153(5) PDEU. Odbor nasprotuje predlogu o ustanovitvi tristranskega odbora EU za plače. Namesto tega priporoča prenovo in okrepitev obstoječih struktur – tristranskega socialnega vrha ter odbora za makroekonomske dialog in socialni dialog – po potrebi, da se zagotovi učinkovito in uravnoteženo sodelovanje socialnih partnerjev, ministrov za delo in socialne zadeve ter finančnih in gospodarskih ministrov.

⁽¹²⁾ UL C 228, 22.9.2009, str. 14.

⁽¹³⁾ Glej opombo 3.

4.5.2 Odbor pozdravlja, da je Komisija načela temo minimalnih plač oziroma dostojne kakovosti zaposlitve. Minimalne plače imajo pomembno vlogo pri preprečevanju dumpinga plač, predvsem tam, kjer kolektivna pogodba ne določa meje za najnižjo plačo. Odbor prav tako nasprotuje enačenju minimalne plače z dostojno plačo. Vsaka minimalna plača ni sama po sebi dostojna plača; le ustrezne minimalne plače zagotavljajo tudi ustrezne pokojnine. Na splošno je treba upoštevati kompleksnost različnih nacionalnih sistemov določanja plač.

4.5.3 EESO se je že pred časom zavzel za razširitev osnove za izračun za financiranje sistemov socialnega varstva. V zvezi s tem pozitivno ocenjuje, da Komisija v paktu za zaposlovanje za znižanje davčne obremenitve dela na proračunsko nevtralen način obravnava tudi možnost prehoda na okoljske davke, davke na potrošnjo ali davke na lastnino z ustreznim spremljanjem porazdelitvenih učinkov. Za konsolidacijo proračunov in zagotovitev trajnostnega modela družbe in gospodarstva prek ustrezne politike zaposlovanja in usposabljanja se ne sme gledati le na izdatke, ampak je treba izboljšati tudi prejemke in jih produktivneje uporabiti.

4.6 Predlogi za novo upravljanje

4.6.1 Predlogi za novo upravljanje so najpomembnejši del sporočila. Sporočilo vsebuje pomembne nove smernice in predloge, kako razgibati politiko zaposlovanja v okviru evropskega semestra in ji nameniti večji pomen. Odbor to vneto pozdravlja, saj je politika zaposlovanja izgubila na pomenu že pri vmesni oceni lizbonske strategije, ciljih strategije Evropa 2020 in novem upravljanju v okviru evropskega semestra. Zato EESO poziva k čimprejšnji oceni evropskega semestra ter bolj zgodnjemu in boljšemu vključevanju socialnih partnerjev in civilne družbe.

4.6.2 Medtem ko evropski semester zajema kratko obdobje, cilji politike zaposlovanja določajo srednjeročne perspektive. Svet je 21. oktobra 2010 sklenil, da smernice politike zaposlovanja ostanejo nespremenjene do leta 2014. EESO je leta 2011 kritiziral te smernice, ker

- pomanjkljivo odražajo boj proti brezposelnosti kot glavno prednostno nalogo;
- občutno slabijo evropski pristop;
- ne vsebujejo merljivih ciljev EU za posamezne ciljne skupine;

— ne vsebujejo nikakršnih konkretnih navedb o kakovosti dela ⁽¹⁴⁾.

4.6.3 Odbor pozdravlja predloge za sistem primerjalne analize in preglednico dosežkov za izvajanje nacionalnih načrtov za zaposlovanje. Evropski socialni partnerji bi morali biti vključeni v oblikovanje sistema primerjalne analize in meril za preglednico dosežkov. Poleg tega bi morale posvetovanje z njimi potekati tudi v zgodnji fazi v okviru priprave letnega pregleda rasti pri določanju strateških glavnih prednostnih nalog politike zaposlovanja in pri oblikovanju, izvajanju ter ocenjevanju smernic politike zaposlovanja. Ob upoštevanju prej navedene potrebe po celostnih storitvah po meri posameznika bi bilo zaželeno, da bi kazalniki upoštevali tudi posebne ciljne skupine in regionalne razmere.

4.6.4 EESO poleg tega poziva k enakopravni uskladitvi primerjalne analize politike zaposlovanja in beleženja v preglednici dosežkov pri prekomernih makoekonomskih nesorazmerjih.

4.6.5 Odbor podpira vse pobude, ki si prizadevajo, da sedanji izzivi, cilji in napredek politike zaposlovanje s svežnjem za zaposlovanje znova postanejo vidnejši, bolj obvezujoči in razumljivejši in da se doseže boljše ravnovesje med politiko na področju gospodarstva, zaposlovanja in socialnih zadev. Poleg tega morajo biti ukrepi zasnovani tako, da podpirajo cilje politike EU za enake možnosti. Kritično je treba pripomniti, da sveženj za zaposlovanje ne namenja dovolj pozornosti spodbujanju zaposlovanja žensk in da vidik enakosti spolov, ki ga Komisija sicer spodbuja, ni dovolj vključen v besedilo.

4.7 Predlagane možnosti za rast na področju politike zaposlovanja

4.7.1 V priloženih dokumentih se tako imenovanemu zelenemu gospodarstvu pripisuje poseben potencial za rast na področju zaposlovanja. Vendar pa je ta potencial močno odvisen od okoljske zakonodaje različnih držav članic. V nasprotju z drugimi rastočimi sektorji, kot je sektor informacijske in komunikacijske tehnologije, rasti zelenega gospodarstva zaradi dolgega obdobja, v katerem se naložbe na tem področju povrnejo, ne usmerjajo tako zelo izključno gospodarski interesi, temveč tudi politični. Zato so potrebne jasne spodbude okoljske politike. Poleg tega bi morali ti ukrepi spodbujanja omogočiti dolgoročno načrtovanje in zmanjšati negotovosti v zvezi z morebitnimi spremembami predpisov okoljske politike. Za uspešno izvajanje je nujno potrebno tesno sodelovanje in usklajevanje okoljske in gospodarske politike. Vendar pa to sodelovanje ne sme izgubiti izpred oči prvotnega cilja. V zvezi s tem je zlasti negativna razširitev pojma "zeleno zaposlovanje" na zaposlitve, ki se financirajo z okoljskimi davki ⁽¹⁵⁾. S takšno opredelitvijo se pozablja, da je vsebina dejavnosti – naj je še tako široko opredeljena ⁽¹⁶⁾ – odločilno merilo za to, da se zaposlitev označi kot zelena.

⁽¹⁴⁾ UL C 143, 22.5.2012, str. 94.

⁽¹⁵⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁶⁾ Glej na primer opredelitev UNEP, ki kot zeleno označuje vsako dejavnost, ki zaradi vsebine prispeva k ohranjanju ali obnavljanju kakovosti okolja.

4.7.2 Možnosti zaposlovanja v zelenem gospodarstvu so poleg tega podvržene konjunkturnim nihanjem, zato ti sektorji niso stabilni. Spremembe v zelenem gospodarstvu bodo sprva povzročile tudi izgubo delovnih mest v tradicionalnih industrijskih panogah. Pri tem je treba poskrbeti za socialno varstvo in s prekvalifikacijo pomagati delavcem, da ostanejo usposobljeni za delo. To velja zlasti ob upoštevanju dejstva, ki ga je Komisija navedla v dokumentu o zeleni rasti ⁽¹⁷⁾, da bi prehod na bolj zeleno gospodarstvo lahko povečal povpraševanje po visoko-, srednje- in nizkokvalificiranih delovnih mestih. Na splošno prihaja do učinka nadomeščanja, zato Odbor dvomi, da je bilanca zaposlovanja resnično tako pozitivna, kot domneva Komisija. Poleg tega obstajajo področja zelene tehnologije, ki lahko kratkoročno doživljajo razcvet (npr. gradbeništvo), dolgotrajne zaposlitve pa je pričakovati predvsem v visokokvalificiranih dejavnostih. Tudi ti delavci potrebujejo ustrezno socialno varstvo, prehodi na trgu dela pa morajo biti trajnostni.

4.7.3 Na trajnost potencialnih delovnih mest v zelenem gospodarstvu močno vpliva tudi struktura kvalifikacij. Študija o strukturah kvalifikacij ⁽¹⁸⁾ v devetih državah članicah kaže, da je pričakovati rast zaposlovanja na tem področju predvsem pri dejavnostih, ki zahtevajo visoke kvalifikacije. Hkrati je ponudba po izobraževanju na tem področju še precej razdrobljena. Za optimizacijo struktur usposabljanja za zeleno zaposlovanje je potrebno redno usklajevanje med socialnimi partnerji in ponudniki usposabljanja. Okoljski cilji so zelo pomembni tudi za izobraževanje za zeleno gospodarstvo, saj usmerjajo povpraševanje po kvalifikacijah. Primanjkuje raziskav in razvoja, ki bi združili znanje in tvegani kapital; Evropa doslej še vedno ni ustvarila lastne "silicijeve doline". Delovna mesta v industriji pa so odvisna od razvoja proizvodov. Sporočilo Komisije na splošno ne obravnava vprašanja raziskav in razvoja kot gonila napredka. Eno od področij, kjer obstajajo resnične možnosti za predelovalno industrijo ter za zasebne storitve in storitve splošnega pomena, je področje aktivnega staranja v najširšem pomenu – uporaba IKT pomaga ljudem, da ostanejo aktivni, so obveščeni, mobilni in vključeni v družbo, da ohranjajo zdravje in dobijo pomoč (v naši družbi bo delež teh oseb kmalu dosegel 30 %) ⁽¹⁹⁾. Treba bi bilo upoštevati primer Azije (Kitajska, Japonska). S hitrim priznanjem pravic uporabnikov in varstvom teh pravic bi prihranili čas in povečali stopnjo zaposlenosti.

4.7.4 EESO je v enem od mnenj ⁽²⁰⁾ že opozoril, da je na področju obnovljivih virov energije mogoče računati na neto učinek približno 410 000 dodatnih delovnih mest in spodbudo gospodarske rasti za 0,24 % v primerjavi z letom 2005, če bo do leta 2020 dosežen cilj za 20-odstotno rabo obnovljivih virov energije.

⁽¹⁷⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁸⁾ Zbirno poročilo CEDEFOP, februar 2012: *A strategy for green skills?*

⁽¹⁹⁾ EESO, posvetovanje z dne 11.9.2012 *Za prijetno staranje v informacijski družbi*.

⁽²⁰⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 1.

4.7.5 Še eno področje zaposlovanja, ki ga Komisija obravnava kot področje rasti, je informacijska in komunikacijska tehnologija. Ta panoga je zelo heterogena in sega od izključno tehničnega programiranja do svetovanja in storitev za stranke. Zaradi tehnične usmeritve in ritma inovacij je na tem področju velik poudarek na znanju, zato so zahteve za zaposlene visoke. Zato in zaradi hitrega zastaranja znanja imajo tudi na tem področju zelo velik pomen politika izobraževanja, poklicno usposabljanje na delovnem mestu in pripravljenost posameznika za učenje. Delo večinoma zahteva veliko prilagodljivost zaposlenih, tako glede delovnega časa kot tudi prostorsko. Zato so potrebne strategije kadrovske politike, ki upoštevajo življenjska obdobja, da so lahko zaposleni dolgoročno vpeti v podjetje. Zaposleni so poleg tega pogosto močno izpostavljeni fizičnim obremenitvam in obolenjem.

4.7.6 V zdravstvenem sektorju in sektorju oskrbe, zlasti v gospodarstvu starejših, je povpraševanje zaradi staranja prebivalstva razmeroma dobro predvidljivo. Gospodarstvo starejših se pri tem nanaša na ustvarjanje novih delovnih mest zaradi prilagoditve proizvodnih struktur potrebam starajočega se prebivalstva. Najpomembnejši področji zaposlovanja v gospodarstvu starejših sta zdravstvena in dolgotrajna oskrba, delovno intenzivni storitvi, po katerih je med starostniki veliko povpraševanja. Vendar pa se trenutno zmanjšuje ponudba mlade in dobro usposobljene delovne sile. Čeprav sta zdravstvo in oskrba osrednjega pomena za dobro delovanje gospodarstva, mnoga delovna mesta zlasti na področju osebnih storitev niso dovolj privlačna zaradi časovnih omejitev in nizkega plačila. Dodaten problem je visoka fizična obremenitev dela, zaradi katere se mnogi predčasno upokojijo. Vendar pa je visokokakovostne proizvode in storitve dolgoročno mogoče zajamčiti le z ustrezno visokokakovostnimi delovnimi razmerji. Z ukrepi na področju zdravstva in za izboljšanje sistemov varstva in (dolgotrajne) oskrbe, zlasti na domu, je mogoče ustvariti številna delovna mesta in tudi tu je mogoče ustvariti možnosti z naložbami za podporo razvoja vključujočih in socialnih podjetij v tem sektorju.

V Bruslju, 15. novembra 2012

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON
